

Groepsvorming in de klas

Fase 1: Oriënteren

Kenmerken van de fase

De kennismaking van de groep. De kinderen maken kennis met elkaar. Herken ik mijzelf in de anderen? Dragen ze dezelfde soort kleding? Welk kapsel wordt er mooi gevonden? Wat mag hier wel en niet? Hoe werkt het hier? Wanneer hoor je erbij?

Het is belangrijk dat de kinderen de tijd krijgen om elkaar te leren kennen. Je kunt kinderen hierbij helpen door oefeningen te geven om elkaar beter te leren kennen.

Oefeningen voor fase 1

Pak het draad!

De kinderen van de klas staan in een kring. Het eerste kind begint: Ik heet ... en ik zit op (hobby/sport). Het kind gooit de bol wol naar een ander kind aan de overkant van de kring. Dit kind zegt ook zijn naam en sport en gooit de bol wol weer door. Zo ontstaat een web. Het laatste kind gooit de bal weer terug naar het vorige kind. Al orollend moet elk kind herhalen wat het vorige kind gezegd heeft. Als iemand het niet meer weet, kan iemand anders het antwoord geven. Zo komt de bol wol weer bij het eerste kind.

Groepsschilderij

Op een groot vel karton wordt de klassennaam geschreven. Dan wordt het karton verdeeld in puzzelstukken. Ieder kind kleurt een puzzelstuk in. Als alle kinderen klaar zijn, worden de puzzelstukken weer aan elkaar gemaakt. Zo vormen alle puzzelstukken één mooi geheel. De kinderen kunnen ook een graffiti-tekening maken. Ze krijgen allemaal een stukje van het karton om te versieren.

Namenspel

De kinderen staan in een kring. Om de beurt zet een kind een stap naar voren, noemt zijn naam en vertelt een sport of hobby. Dan maakt het kind ook een beweging die past bij de sport of hobby. Alle andere kinderen doen vervolgens de beweging na.

Fase 2: Presenteren

Kenmerken van de fase

Strijd om de macht. Tijdens deze fase komt er echt beweging in de klas. De kinderen zoeken erkenning en willen een positie verwerven in de klas. Er kunnen ook meerdere groepjes ontstaan, waarvan bij elk groepje iemand het voor het zeggen heeft. In deze fase kunnen botsingen ontstaan in de klas.

Hoe is de rangorde in de klas? Wie wordt de baas in de klas? Wie luistert naar mij? Wordt het opgemerkt als ik iets doe? Hoe kan ik aandacht krijgen?

Het is belangrijk dat kinderen veel met elkaar kunnen samenwerken, waarbij met verschillende rollen geoefend kan worden. Je kunt oefeningen kiezen waarin geoefend wordt met leiden en volgen. Hoe overlegt de klas? Kan de meerderheid bepalen, of spelen een aantal kinderen de baas? Daarnaast is het belangrijk dat kinderen elkaar kunnen en durven aanspreken op ongewenst gedrag.

Oefeningen voor fase 2

Tweetal handen, één potlood

Het tweetal maakt samen een tekening. Beide kinderen houden met één hand het potlood vast. Afwisselen met leiden en volgen. De eerste ronde neemt een kind de leiding en volgt het andere kind. Bij de tweede ronde worden de rollen gewisseld. Nabespreking: Heb je de leiding kunnen nemen? Wat doe je als de ander de leiding overneemt? Heb je kunnen volgen? Hoe is het om de ander te laten bepalen?

Leiden en volgen 'trein'

De klas wordt verdeeld in viertallen. De kinderen staan achter elkaar. Een kind leidt en loopt voorop met het groepje door het lokaal. De andere kinderen volgen en lopen op dezelfde manier. Dan wordt er gewisseld van rol, zodat iedereen oefent met leiden en volgen.

Nabespreking: Hoe ging het leiden van een groepje? Heeft iedereen ook kunnen volgen? Wat is het voordeel van leiden? Wat is het voordeel van volgen? Wat kun je doen als iemand alleen maar wil leiden?

In de goede volgorde staan met een leider

De kinderen staan in groepjes bij elkaar. De kinderen krijgen een opdracht om op een bepaalde manier in een rij te staan. Eén kind wordt aangewezen als leider. Dit kind zet de kinderen op de goede volgorde. De andere kinderen volgen de aanwijzingen van de leider, en bemoeien zich niet met de opstelling.

- Kinderen staan naast elkaar op volgorde alfabet achternaam, voornaam, huisnummer.
- Kinderen staan naast elkaar op volgorde van schouderhoogte.

Feedback voor de kinderen: Hoe kun je positief leiding nemen? Hoe kun je goed samenwerken? Hoe kun je elkaar helpen?

Fase 3: Normeren

Kenmerken van de fase

Tijdens deze fase worden de normen van de groep vastgesteld. De rollen zijn verdeeld en de kinderen weten welke rol zij innemen in deze klas. Bij een positieve ontwikkeling zijn er goede afspraken te maken met de klas en heerst er een veilig klimaat.

Hoe willen we met elkaar omgaan? Wat vinden wij belangrijk in deze klas? Hoe ziet plezier en respect eruit in deze klas? Wat zijn de normen in deze klas? Durven kinderen hardop te noemen wat zij belangrijk vinden? Tijdens deze fase worden waarden en normen met de klas afgesproken. Er kunnen oefeningen gekozen worden, waarin afspraken maken centraal staan.

Oefeningen voor fase 3

De bal gaat rond

De oefening start met een overlegtijd. Na de overlegtijd wordt de bal aan een kind gegeven. De leerkracht geeft na de overlegtijd de bal aan een kind. De kinderen proberen zo snel mogelijk de bal aan elkaar door te geven. Als het laatste kind de bal heeft ontvangen, stopt de oefening. Tijdens de overlegtijd komen alle kinderen bij elkaar om te overleggen. Welke tactieken kunnen gebruikt worden? Hoe komt iedereen aan de beurt? Welke afspraken willen de kinderen maken?

Grens veroveren

De kinderen van de klas worden verdeeld in twee groepen. Er wordt een grens in het midden van de zaal gemaakt met twee pionnen. Elk kind zoekt een ander kind op aan de andere kant van de grens. Ze geven elkaar een hand en proberen de voet van de ander over de grens te trekken. Als dit lukt, heb je gewonnen en zoek je een ander kind op.

Voordat er gespeeld wordt, maken de kinderen contact met elkaar en tellen samen af.

Lukt het alle kinderen om volgens de regels te spelen? Welke afspraken kunnen de tweetallen maken voordat er gespeeld wordt?

Duimpje worstelen

De kinderen spelen in een tweetal 'duimpje worstelen'. Ze halen een punt door de duim van de ander 1 seconde te klemmen. Als dit lukt, noemt het kind zijn of haar punt hardop en spelen zij verder. Het spel stopt als een kind twee punten gehaald heeft. Dan zoekt elk kind een nieuw tweetal. Welke afspraken maken de kinderen met elkaar voordat er gespeeld wordt? Spreken de kinderen elkaar aan als de ander zich niet aan de regels houdt?

Fase 4: Presteren

Kenmerken van de fase

Als de rollen zijn verdeeld en de normen zijn vastgesteld, kan de groep door naar fase 4: presteren. Bij een positieve groep werken de kinderen graag samen en worden conflicten snel opgelost.

Respecteren de kinderen elkaar? Kunnen de kinderen samenwerken? Kunnen de kinderen elkaar vertrouwen? Worden de kwaliteiten van kinderen goed benut?

De klas wordt gezien als een positieve of negatieve groep. Tijdens deze fase kun je als leerkracht het samenwerken versterken door kwaliteiten van kinderen te benoemen en te gebruiken.

Oefeningen voor fase 4

Dit ben ik ook!

De kinderen geven antwoord op vijf vragen: - Hiermee heb ik ooit een prijs gewonnen - Dit vind ik een leuke leraar - Ik schaam me als - Later word ik misschien wel - Dit vinden mijn klasgenoten vast gek aan mij De leerkracht leest de antwoorden voor en vraagt aan de klas om welk kind het gaat.

Kwaliteitenspel

Het kwaliteitenspel wordt gebruikt om kwaliteiten van andere kinderen te benoemen. Elk kind kiest één kwaliteit uit. Daarna kiest elk kind een kwaliteit bij de ander. Alle kinderen noemen de kwaliteit voor zichzelf en voor een klasgenoot. Het kind geeft ook een voorbeeld wanneer hij of zij die kwaliteit waarneemt.

Neurietikkertje

Er is één tikker. De kinderen kunnen niet getikt worden als ze met 3 kinderen bij elkaar staan en een liedje neuriën. Lukt het kinderen om elkaar te helpen, zodat iemand niet getikt kan worden?

Fase 5: Evalueren

Kenmerken van de fase

Tijdens fase 5 kun je met de kinderen terugkijken op het afgelopen schooljaar. Het doel in deze fase is om positief terug te kijken: wat waren de leukste activiteiten of gebeurtenissen?

Oefeningen voor fase 5

De groepsfoto

De leerkracht maakt een groepsfoto. De groepsfoto wordt op een A4 vel geplakt. Op de achterkant schrijven de kinderen een vakantiegroet op voor elkaar.

Vakantieland

Het is bijna vakantie! Wat gaan de kinderen in de vakantie doen? In welk land gaan de kinderen vakantie vieren? De kinderen krijgen een tekenset met twee vlakken. In één vlak wordt de vlag van het vakantieland getekend. In het andere vlak wordt een activiteit getekend die tijdens de vakantie gedaan wordt.

Tweetal high five

De kinderen lopen rond in de klas en zoeken een ander kind. Ze geven elkaar een high five, vertellen het vakantieland en de activiteit aan elkaar. Dan zoekt elk kind weer een ander kind op. Als twee kinderen hetzelfde vakantieland of activiteit hebben, blijven ze bij elkaar. Lukt het alle kinderen om iemand te vinden met hetzelfde vakantieland, of activiteit? Lukt het iemand om hetzelfde vakantieland én activiteit te vinden?

Groepsvorming & sociale vaardigheden

De Superheldenaanpak

De superheldenaanpak is opgenomen in de databank Effectieve Jeugdinterventies als goed onderbouwd.

- 70+ oefeningen groepsvorming
- Negen sociale vaardigheden
- Sociogram en sociomatrix

www.orkatraining.nl

Groepsvorming & sociale vaardigheden

Het Platform Groepsvorming

Het welbevinden van kinderen in de klas vergroten!

- 70+ oefeningen groepsvorming
- Negen sociale vaardigheden
- Sociogram en sociomatrix

www.groepsvorming.nl